

บทบาทของรัฐบาลในระบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ที่มีต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน The Role of Government towards the Individual Private Property Rights in the Democratic Liberalism

ช่อ วายุภักตร์ (Chaw Wayoopagtr)¹

บทคัดย่อ

สิทธิในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินส่วนตัวของเอกชนเป็นสิทธิพื้นฐาน และไม่สามารถแปลกแยกจากสิทธิมนุษยชน สิทธินี้ เป็นส่วนสำคัญที่สุดของระบบเสรีนิยมประชาธิปไตย อันประกอบด้วย เศรษฐกิจตลาดเสรี และระบบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจตลาดเสรีบริสุทธิ์ไม่มีอยู่จริง เพราะมีความผิดพลาดหลายประการ จึงมีความจำเป็นที่รัฐบาลต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในตลาด

คำสำคัญ: ทรัพย์สิน สิทธิในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินส่วนตัวของเอกชน ระบบเสรีนิยมประชาธิปไตย

Abstract

Individual Private Property Right is a fundamental and inalienable human right. It is the most important part of the democratic Liberalism which comprises of free – market economy and democratic system. However, free – market economics don't exist because they have flaws that require government intervention in the marketplace.

Keywords: Property, Individual Private Property Right, The democratic Liberalism

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ระบบกรรมสิทธิ์เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์จะกำหนดระบบเศรษฐกิจขึ้นมาว่าจะผลิตสินค้าอะไร? ผลิตอย่างไร? และแจกจ่ายผลผลิตนั้นให้แก่ประชาชนในสังคมอย่างไร? ตลอดจนเป็นผู้กำหนดระบบสังคม และการเมืองให้สอดคล้องกับเจ้าของกรรมสิทธิ์

สิทธิในทรัพย์สิน (Property Rights) เป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดสิ่งจูงใจที่จะค้าขาย ลงทุน และสร้างนวัตกรรม ดังนั้นเอกชนต้องมีสิทธิในทรัพย์สิน แสวงหาทรัพย์สิน และมีระบบสืบทอดมรดก (Inheritance)

ทรัพย์สิน (Property) คือสิ่งที่มีมูลค่าอาจจะเป็นสิ่งที่จับต้องได้ (เช่น ที่ดิน หรือสิ่งปลูกสร้าง) หรือในปัจจุบันมีคำว่าทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งแต่จับต้องไม่ได้

ระบบทุนนิยม (Capitalism) เป็นระบบเศรษฐกิจซึ่งกระบวนการผลิตเกือบทั้งหมดถูกควบคุมโดยธุรกิจเอกชน ที่ประกอบการอยู่ในตลาด ซึ่งรัฐบาลควบคุมน้อยที่สุด นักลงทุนในธุรกิจเหล่านี้ถูกเรียกว่านายทุนในระบบเสรีนิยมประชาธิปไตย (Baumol and Blinder, 2007 : 337)

ระบบทุนนิยม (Capitalism) คือระบบเศรษฐกิจ (Economic system) ที่มีปัจจัยในการผลิต เช่นที่ดิน เครื่องจักร (เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัว) และแรงงาน (เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถูกจ้าง) ปัจจัยดังกล่าวถูกจัดการเพื่อให้ได้ผลลัพธ์จากระบบทุนนิยมในปัจจุบันถูกพัฒนาขึ้น ในศตวรรษที่ 18-19 ในอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ระบบนี้สนับสนุนแนวคิด อדם สมิท (Adam Smith) ที่ว่าถ้าพลังตลาด (Market forces) ทำงานโดยตัวของมันเอง โดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐแล้วมือที่มองไม่เห็น (Invisible Hand) จะนำการมุ่งประโยชน์ส่วนตน (Self-interest) ของบุคคลไปสู่ความอยู่ดีกินดีของประชาชนโดยส่วนรวม คำว่า Self-interest นี้คือความปรารถนาที่จะได้รับกำไรสูงสุด หรือความพอใจมากที่สุด ซึ่งเป็นพลังจูงใจที่สำคัญมากในเศรษฐกิจตลาด (Market economic) เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดสังคมตลาด (Market Society) อันเป็นระบบสังคม หรือระบบเสรีนิยม (Liberalism) เป็นปรัชญา การเมือง ซึ่งเน้นในเสรีภาพส่วนบุคคล และโอกาสที่เท่าเทียมกัน ความเสมอภาคในระบบประชาธิปไตย ถือว่าเป็นประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal democracy) เพื่อในระบบตลาดเสรี ไม่ชอบการอกระเบียบ และกฎหมายควบคุม

จากรัฐบาล ซึ่งถือว่าเป็นเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ (Economic Liberal) แนวคิดเสรีนิยมดั้งเดิม (Classical Liberalism) ถูกพัฒนาขึ้นในยุโรป แนวคิดนี้ไม่ไว้วางใจในการมีอำนาจรัฐเหนือบุคคล และการเข้าแทรกแซงในเศรษฐกิจ (Distrust of State Power over individuals and interference in the economy) แนวคิดเสรีนิยมในปัจจุบันจึงยอมรับการเข้ามาแทรกแซงของรัฐบาล แต่ยังคงวลในเรื่องของสิทธิมนุษยชน และโอกาสอันเท่าเทียมกันของบุคคล

ในเรื่องการเมืองระบบประชาธิปไตยที่มีตัวแทน (Representative democracy) เริ่มขึ้นระหว่างศตวรรษที่ 18 และ 19 ในอังกฤษ ยุโรป และ สหรัฐอเมริกา สถาบันกลาง ก็คือ สภาผู้แทนราษฎร (Representative Parliament) ซึ่งการตัดสินใจต่างๆ มาจากเสียงส่วนใหญ่ (Majority Vote) ประชาธิปไตยที่มีตัวแทนประกอบด้วย การเลือกตั้งด้วยการเลือกโดยเสรี (A Free Choice) ของผู้แทนราษฎรมีเสรีภาพที่จะรวบรวมเป็นพรรคต่างๆ ความเป็นอิสระของศาลยุติธรรม เสรีภาพที่จะพูด เสรีภาพของสื่อ (หนังสือพิมพ์) สงวนไว้ซึ่งอิสรภาพของพลเมือง (Civil liberties) และสิทธิของคนกลุ่มน้อย (Minority Rights) ทั้งหมดที่กล่าวมานี้อยู่ในแนวคิดของระบบเสรีนิยมประชาธิปไตย Liberal representative democracy

ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงระบบสังคมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อדם สมิท แล้ว น่าจะสอดคล้องกับแนวคิดทุนนิยมที่เป็นเสรีนิยมประชาธิปไตย (Democratic Liberalism) แทนที่จะกล่าวถึงระบบทุนนิยมแต่เพียงอย่างเดียว เพราะอาจจะเป็นทุนนิยมผูกขาด หรือทุนนิยมฟาสซิสต์ (Fascism) ซึ่งต่อต้านแนวคิดการให้ดำเนินการเศรษฐกิจโดยเสรี (Economic laissez-faire)

แนวคิดการมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินสอดคล้องกับการมุ่งประโยชน์ส่วนตน สมิท ได้แนวคิดเกี่ยวกับการมุ่งประโยชน์ส่วนตน จากโทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) และแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม จากเดวิด ฮูม (David Hume) และ ฟรานซิส ฮัทเชสัน (Francis Hutcheson) ชาร์ล หลุยส์ เดอร์ มงเตสกีเยอร์ (Charles Louis de Montesquieu) ที่ว่า อำนาจบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ควรแบ่งแยกจากกัน เพื่อป้องกันอิสรภาพของบุคคล (Personal liberty) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการมุ่งประโยชน์ส่วนตน (Self-love and Self-interest) ในหนังสือความมั่งคั่งของชาติ (An Inquiry into The Nature and Cause of The Wealth of Nations) และความเชื่อ

ในจริยธรรมของความเห็นอกเห็นใจ (The Morality of Sympathy) ในหนังสือความคิดเห็นทางจริยธรรม (The Theory of Moral Sentiment, 1759) เห็นว่า ความเห็นอกเห็นใจกัน แทนการมุ่งประโยชน์ส่วนตนเป็นพื้นฐานของธรรมชาติมนุษย์ นอกจากนี้ สมิท ยังได้แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจาก จอห์น ล็อก (John Locke) ว่า กรรมสิทธิ์เป็นสิ่งสำคัญในการที่ประชาชนมาทำสัญญาสังคมกัน

แม้ว่าการมุ่งประโยชน์ส่วนตนเป็นเรื่องที่สังคมทั่วไปเห็นว่าไม่ดี แต่มักมีคนบางคนเห็นว่า การมุ่งประโยชน์ส่วนตนมีประโยชน์ต่อสังคม เช่น จากแนวคิดของ เมอร์นาร์ท เดอ แมนเดวิลล์ (Bernard de Mandeville) ในหนังสือ The Fable of The Bees or Private Vices Public Benefits ที่ว่า สิ่งเลวร้ายของมนุษย์ (Human vices) ในการเรียกร้องหาสิ่งฟุ่มเฟือย และการได้มาซึ่งวัตถุ ได้ก่อให้เกิดความมั่งคั่ง (Generate Wealth) แนวคิดนี้เสนอว่า เมื่อใครก็ตามที่มนุษย์ใช้คุณธรรมยับยั้งโดยไม่คิดถึงตนเอง (The virtue of self-demand) และ ความก้าวหน้าทางวัตถุ จะทำให้เกิดการหยุดนิ่งของความก้าวหน้าทางวัตถุ (Material progress would come to a standstill) แนวคิดของ แมนเดวิลล์ ปรากฏในคำนำของ The Wealth of Nations (Rima, 1986 : 72)

ในด้านกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล นักปรัชญาบางคนเห็นว่า เป็นสิ่งที่ไม่ดี และเสนอให้ยกเลิกแล้วรวมเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนกลาง โทมัส มอร์ (Thomas More) เขียนหนังสือยูโทเปีย (Utopia) ในปี ค.ศ.1516 เสนอว่าที่ดินควรจะเป็นของสังคมส่วนรวม การผลิตและการแจกจ่าย ควรกระทำในลักษณะเท่าเทียมกัน ในปี ค.ศ. 1640 เจอร์ราด วินสแตนลีย์ (Gerrard Winstanley) ซึ่งเป็นปัญญาชน และผู้นำทางการเมืองได้ประท้วง และต่อต้านการมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล โดยเสนอให้ยกเลิกกรรมสิทธิ์นี้เสีย ในทางตรงข้าม ฮิวโก โกรทีอุส (Hugo Grotius) โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) และ จอห์น ล็อก ได้ปกป้องการมีทรัพย์สินส่วนบุคคลจากการควบคุมภายนอก โกรทีอุสแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของสังคม และชี้ให้เห็นว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคล คือ คุณลักษณะพื้นฐานในสัญญาครั้งแรกของมนุษย์ที่กระทำต่อกัน เพื่อความเป็นระเบียบของการอยู่ร่วมกันของสังคม การแทรกแซงต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเอกชน ผู้มีอำนาจจะต้องจ่ายค่าน้อย่างยุติธรรม ส่วน ฮอบส์ เห็นว่าขณะที่ถึงความจำเป็นของสิทธิในทรัพย์สิน

ส่วนบุคคล แต่จะต้องกระทำงานเงื่อนไขที่ว่าพระราชาก็ทรงเปลี่ยนแปลงตามพระราชประสงค์ได้โดยไม่มีข้อจำกัดหรือการขดเซย สำหรับ ล็อด นั้น มีความเห็นคัดค้านการควบคุมอย่างหนึ่งอย่างใดของพระราชา โดยชี้ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นเงื่อนไขของการดำรงอยู่ในยุคแรกๆ และกลายเป็นเนื้อหาของสัญญาเมื่อสังคมต่างๆ ได้ก่อตั้งขึ้น แนวคิดของ ล็อด ได้รับการสนับสนุนจากนักธรรมชาตินิยม (The Physiocrats) โดย เกส์เนย์ (Quesnay) ซึ่งมีแนวคิดว่าการดำรงอยู่ของระเบียบธรรมชาติ (National order) ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นสภาวะของมนุษย์ในยุคต้นๆ ตามคำอธิบายของโกรทิอุส และล็อด โดยนักธรรมชาตินิยม เห็นว่าเป็นระเบียบหนึ่งที่สูงอยู่กับกฎธรรมชาติซึ่งมนุษย์สามารถที่จะเข้าใจได้ ทรัพย์สินและสิทธิพื้นฐานที่สำคัญของระเบียบธรรมชาติเพราะว่าเป็นสิ่งกระตุ้นการผลิตและเป็นการสะสมความมั่งคั่ง สำหรับ เกส์เนย์ แล้ว เขาเห็นว่า ทรัพย์สินส่วนบุคคลคือพื้นฐานที่สำคัญของระเบียบเศรษฐกิจของสังคม ส่วนนักธรรมชาตินิยมคนอื่นๆ เห็นว่า ทรัพย์สินส่วนบุคคลเปรียบเสมือนต้นไม้ที่เติบโตแตกกิ่งก้านเป็นสถาบันทางสังคมต่างๆ ทุกๆ มูลค่า (Value) ที่ได้รับมาจากที่ดิน ส่วนผลมาจากแรงงานและที่ดินก่อให้เกิดส่วนเกิน (Surplus) ถ้าแรงงานนำไปใช้ร่วมกับสิ่งอื่นๆ จะไม่ก่อให้เกิดส่วนเกินขึ้นมา นอกจากไปเป็นส่วนแบ่งของส่วนเกินเท่านั้น ส่วน รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) เห็นว่าการมีทรัพย์สินเป็นสิ่งฝ่าฝืนสิทธิทางธรรมชาติ เพราะการแสวงหาทรัพย์สินของบุคคลหนึ่งบุคคลใดสามารถที่จะเพิ่มความมั่งคั่ง และควบคุมคนอื่น ๆ ได้ และการสร้างระเบียบของสังคมเป็นสิ่งชั่วร้าย เป็นสิ่งที่ผิดธรรมชาติ เป็นความอยุติธรรม และความไม่เท่าเทียมกันที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมาเอง อย่างไม่หยุดหย่อน แนวคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของรูสโซ ได้ถูกต่อเติมให้ละเอียดขึ้นจากกลุ่มอนาธิปไตย (Anarchist) (McConnell, 1943 : 42-44)

ปรัชญาของ ฮอบส์ มีพื้นฐานมาจากระบบเห็นแก่ตัว (Selfish system) โดยเห็นว่า ทุกคนถูกจูงใจโดยสัญชาตญาณในการเอาตัวรอด (Self-preservation) จึงเป็นอันตรายที่ยอมให้ใช้พื้นฐานของมนุษย์เป็นตัวชี้้นำการกระทำ ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดภาวะสงครามที่ทำให้เกิดความยุ่งเหยิงและวุ่นวายไปทั่วโลก ในขณะที่ความต้องการของมนุษย์ที่แท้จริง คือ ความร่วมมือ และไม่ต้องการสงคราม การนำปรัชญาของ ฮอบส์มาใช้ อยู่ที่ว่า การที่จะรักษาสังคม ให้มีความปลอดภัยอันเกิดจากความ

ยุ่งยาก คือการเข้ามาแทรกแซงอย่างมีประสิทธิภาพของรัฐ (Effective intervention) ซึ่งรัฐจะใช้กำลังถ้าหากจำเป็น ล็อค ใจมดีแนวคิดของ ฮอบส์ ว่าความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มาจากทรัพยากรไม่เพียงพอต่อความต้องการของมนุษย์ ดังนั้นความต้องการต่างหากที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง โดยที่จริงแล้วภาวะธรรมชาติ (State of Nature) โดยพื้นฐานเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้นรัฐควรก้าวเข้ามาช่วยสังคมเพื่อเอาชนะความขาดแคลน ซึ่งเป็นพื้นฐานของความขัดแย้งทั้งหมด จะเห็นว่าทั้ง ฮอบส์ และ ล็อค นำมาซึ่งการเข้ามาแทรกแซงโดยรัฐ ในขณะที่ ฮอบส์ ต้องการรักษาระเบียบ (Preserve order) และ ล็อค ต้องการลดความขาดแคลนของทรัพยากร ถ้าไม่มีความขาดแคลน ก็จะไม่เป็นสาเหตุให้เกิดการกระทบกระทั่งระหว่างบุคคล แต่ ล็อค ยอมรับว่าแม้รัฐก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขความขาดแคลนได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นความไม่เท่าเทียมกันของรายได้และความมั่งคั่งจึงยังคงมีอยู่ ปฏิภิรยาของ ฮูม (Hume) ต่อแนวคิดของ ฮอบส์ ก็คืออารมณ์สงสาร ความรัก (Sentiment) เป็นสิ่งจูงใจอันสำคัญในการชี้นำการกระทำของมนุษย์ เขาเรียกอารมณ์นี้ว่า ความเมตตา กรุณา (Benevolent) มนุษยชาติ (Humanity) และความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) ซึ่งการกระทำนี้เป็นสิ่งที่มีคุณธรรม (Virtuous) และพฤติกรรมนี้มีประโยชน์ทั้งแก่สังคมและบุคคล ฮัทเจสัน มีความเห็นคล้ายกับ ฮูม เขาเห็นว่าบรรยาภาศของการมองโลกในแง่ดี วิทยาศาสตร์กำลังก้าวหน้า อนาคตอันรุ่งเรืองของมนุษยชาติ ความสามารถของมนุษย์ที่จะทำงานร่วมกับธรรมชาติเพื่อสนองเจตนารมณ์ของมนุษย์ และปัญหาความขาดแคลนกำลังถูกแก้ไข ความขาดแคลนของธรรมชาติจะไม่เป็นอุปสรรคสำหรับมนุษย์ที่จะบรรลุอุปสรรค ส่วนความคิดของ ฮอบส์ นำไปสู่การกระทบกระทั่งตลอด และจำเป็นต้องถูกแทนที่โดยการเข้ามาแทรกแซงโดยรัฐ ส่วนแนวคิดของ ฮัทเจสัน และฮูม เห็นว่าความเมตตาเป็นสิ่งที่ชี้นำ สำหรับ สมิท แล้วเขาอธิบายความคิดพื้นฐาน และการทำงานของมือที่มองไม่เห็น (Invisible hand) ว่าไม่ใช่ความเมตตา การคำนึงถึงผู้อื่นหรือสิ่งอื่นใด ที่จะก่อให้เกิดความกลมกลืนของสภาวะการทำงาน ความคิดของ สมิท เห็นว่าทุกคนทำงานโดยมุ่งประโยชน์ส่วนตน ซึ่งการมุ่งประโยชน์ส่วนตนนั้น ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่บุคคลและสังคม (Bhatia, 1978 : 73-74)

ในหนังสือเรื่อง ลิวายเออะธิน (Leviathan) ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1651 ฮอบส์ อธิบายว่าแรงงูใจของมนุษย์เกิดมาจากความปรารถนาที่จะเสริมสร้าง การเคลื่อนไหวที่มีพลังของชีวิตมนุษย์ ฮอบส์ เชื่อว่าแรงงูใจของทุกๆ คน แม้แต่ความเห็นอกเห็นใจ (Compassion) ก็เป็นเพียงแต่การซ่อนเร้นของประโยชน์ ส่วนตน ความเศร้าสำหรับความหายนะของคนอื่น เป็นสิ่งที่เข้าใจได้ และเกิดมาจาก จินตนาการที่ว่าความหายนะนั้นนั้นอาจจะเกิดขึ้นกับตน (Hunt and Sherman, 1978 : 28) ฮอบส์ วาดภาพของมนุษย์ว่าเป็นหน่วยที่มีเหตุผล ผู้ซึ่งแสวงหาอำนาจสูงสุด และ กระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน Self Interest) มิฉะนั้นจะเป็นการคุกคามสัญชาตญาณ การเอาตัวรอดของคน ฮอบส์ มองว่ารัฐคืออสูรใหญ่ (Great Leviathan) ผู้เป็นมนุษย์ ที่ถูกสร้างขึ้น มีความสูงใหญ่ และแข็งแรงมากกว่าธรรมชาติเพื่อเป็นผู้ปกครองและ อธิปไตย เป็นวิญญาณที่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ (Artificial Soul) ซึ่งก่อให้เกิดชีวิต และการเคลื่อนไหวทั้งหมด ดังนั้นรัฐจึงโหดร้าย การที่สร้างสิ่งเทียมขึ้นมา ทั้งนี้ก็เพื่อ ปกป้องประชาชนนั่นเอง (Kelly, 2013 : 98-99)

ก่อนที่ อัดัม สมิท จะเขียนถึงความมั่นคงของชาติ ในปี ค.ศ. 1776 เขาได้ เขียนความคิดเห็นทางจริยธรรม (The Theory of Moral Sentiments) ในปี ค.ศ. 1759 สมิทได้แสวงหาจุดกำเนิดของการยอมรับและไม่ยอมรับทางจริยธรรมโดยการตอบ คำถามว่าทำอย่างไร? ที่มนุษย์คนหนึ่งแต่ที่สนใจแต่ตัวของเขาเอง จะใช้จริยธรรม ทำการตัดสินใจเพื่อให้คนอื่น ๆ พอใจ หลังจากที่บุคคลหนึ่งยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ในระบบ คล้ายกับดวงอาทิตย์ที่เป็นศูนย์กลางของดาวพระเคราะห์ทั้งหลาย ถามว่าทำไมพระอาทิตย์จึงต้องใส่ใจกับดาวเคราะห์เล็กๆ เหล่านี้ว่าคิดอย่างไร? สมิท ได้ต่อสู้กับแนวคิดที่ขัดแย้งนี้ โดยถามตนเองว่าถ้าประชาชนมีความเห็นแก่ตัว แต่คนในเมืองต่างๆ ดูเหมือนกับสภาวะธรรมชาติที่ชั่วร้ายตามที่ ฮอบส์ได้เขียนไว้ใน ลิวายเออะธิน ว่าชีวิตของมนุษย์นั้นโดดเดี่ยว ยากจน น่ารังเกียจ โหดเหี้ยม และ อายุสั้น ("That man's life is solitary, poor, nasty, brutish and short") ในที่สุด สมิท ก็ได้คำตอบที่ว่าเมื่อประชาชนเผชิญกับทางเลือกทางจริยธรรม เขาทั้งหลาย จะจินตนาการถึงผู้สังเกตการณ์ที่ไม่ลำเอียง ซึ่งจะพิจารณาและให้คำปรึกษาแก่เขา ทั้งหลายอย่างระมัดระวัง ดังนั้นแทนที่ประชาชนจะดำเนินตามวิถีของประโยชน์

ส่วนตน เขาทั้งหลายจะยอมรับคำปรึกษาจากผู้สังเกตการณ์ในจินตนาการ โดยวิธีการเช่นนี้ประชาชนตัดสินใจบนพื้นฐานของการเห็นอกเห็นใจที่ไม่ใช่ความเห็นแก่ตัว (Buchholz, 1989 : 15) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงไม่มีความขัดแย้งในแนวคิดของสมิท ในเรื่องจิตสำนึกทางจริยธรรม และการมุ่งประโยชน์ส่วนตน

แนวคิดพื้นฐานของสังคมเสรีนิยม และการเมืองของลัทธิเสรีนิยม เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ได้ และก่อตัวเป็นกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งนักคิดลัทธิเสรีนิยมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ อันแสดงถึงภาพลักษณ์ของตนเอง ที่มีความมุ่งหวังอันแรงกล้าในการเกิดขึ้นของชนชั้นกลาง แนวคิดนี้เกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 18 และ 19 เป็นแนวคิดที่จะจัดผู้นำที่เป็นขุนนาง และด้านเกษตรกรรม และสร้างรูปแบบของสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ซึ่งเหมาะสมกับความจำเป็นของการค้า อุตสาหกรรม และอาชีพต่างๆ แนวคิดนี้ถูกเรียกว่าลัทธิเสรีนิยมดั้งเดิม (Classical liberalism) (Bellamy, 1993 : 29)

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์คลาสสิก มีวิวัฒนาการมาจากปรัชญาเสรีนิยมดั้งเดิม เหมือนกับแนวคิดของฮอบส์ และล๊อค ที่ว่าทุกคนทำสัญญากับรัฐบาล เพื่อรับบริการ ซึ่งประชาชนไม่สามารถทำได้ด้วยตัวเอง ความหมายของเสรีนิยมสามารถนำไปใช้กับประชาชนที่ชอบสังคมที่มีเสรีภาพ แต่ในแนวคิดของ ฮอบส์ และล๊อค หมายถึงบุคคลผู้ซึ่งชอบเสรีภาพทางเศรษฐกิจสูงสุด (Maximum economic freedoms) ฮอบส์เห็นว่าสัญญาไม่สามารถยกเลิกได้ ขณะที่ ล๊อค เห็นว่ารัฐบาลมีความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สร้างรัฐบาลขึ้นมา บุคคลต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาด้วยความไม่แปลกแยกกับสิทธิต่างๆ ซึ่งได้แก่ชีวิต อิสภาพ และทรัพย์สิน ซึ่งสิทธิดังกล่าวรัฐบาลไม่สามารถเอาไปจากประชาชนได้ บุคคลมีเหตุผล มีความสามารถที่จะบริหารตัวของเขาได้ แนวคิดเสรีนิยมดั้งเดิมสนับสนุนแนวคิดของการปล่อยให้อะไรก็ตามทำ (Laissez-faire หรือ Let them do) โดยการที่รัฐบาลไม่เข้ามาเกี่ยวข้องโดยปล่อยให้เอกชนทำในสิ่งที่เขาต้องการ (Hand-off government) ในด้านเศรษฐกิจนี้ รัฐบาลมีความรับผิดชอบที่จะให้ตลาดดำเนินไป และควบคุมโดยตัวของมันเอง นักเศรษฐศาสตร์ตามแนวคิดนี้ ดำเนินไปตามแนวคิดของ ล๊อค โดยเห็นว่าหน้าที่ของรัฐบาลมี 3 ประการ คือ การคุ้มครองภายในประเทศ การรักษาความมั่นคงของชาติ และงานสาธารณะ (เช่น ถนน คลอง และโรงพยาบาล เป็นต้น) เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์เอง

ประชาชนที่มีผลประโยชน์ส่วนตน จะหยิบฉวยเอาผลประโยชน์จากทรัพยากรที่มีจำกัดมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์คลาสสิกย้ำถึงเสรีภาพของบุคคลและความสามารถของแต่ละคนที่จะกำหนดผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของตน ดังนั้นสินค้าและบริการซึ่งพิสูจน์ได้ว่าทำให้เกิดความมั่งคั่งที่สุดจะเป็นสินค้าและบริการที่คนส่วนมากยอมรับได้ ล็อค เห็นว่ามนุษย์โดยพื้นฐานนั้นเป็นคนดี ทั้งๆ ที่มีแนวโน้มประโยชน์ส่วนตน และรัฐบาลก็ถูกตั้งขึ้น เพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยไม่เสียอิสรภาพตามธรรมชาติ สมิท ถูกจัดว่าเป็นเสรีนิยมดั้งเดิมเพราะเขามองโลกในแง่ดีสำหรับการแข่งขันในทางเศรษฐกิจ และยับยั้งประโยชน์ส่วนตนด้วย ข้อสมมติเรื่องความดีในมนุษย์ และเป้าหมายโดยรวมสำหรับประโยชน์ที่ทุกคนได้เปรียบ (Morgenson, 2009 : 2-8) แนวคิดของ ฮอบส์ ล็อค และรูสโซ มีความคล้ายกัน ในแง่ที่ว่าประชาชนมีชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากรัฐบาล ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง และประชาชนได้ถูกควบคุมหรือชี้นำโดยกฎธรรมชาติ (Natural Law) นักคิดทั้งสามท่านเชื่อว่า ประชาชนมีความสามารถที่จะเข้าใจในกฎธรรมชาติ และเข้ามาจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งจะปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนได้ดีกว่าสภาวะธรรมชาติ นอกจากนี้ทั้งสามท่านยังเชื่อว่า ประชาชนมีความเท่าเทียมกันภายใต้กฎธรรมชาติ และอำนาจทางการเมืองต้องมาจากประชาชน สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับรัฐบาล ฮอบส์ เชื่อว่าระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นรูปแบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนสูงสุด ส่วน ล็อค ศรัทธาในแบบรัฐสภา ซึ่งเป็นแบบรัฐบาลปกครอง ยกเว้นในกรณีที่เป็นผู้ต้องรับข้อพิพาทระหว่างประชาชน รูสโซ เชื่อว่าชุมชนก่อตั้งเจตนารมณ์โดยทั่วไป (General will) ได้โดยการออกเสียงแบบประชาธิปไตยโดยตรงจากประชาชนทุกคนในสังคม ฮอบส์ กล่าวเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินของเอกชน แต่ ล็อค เห็นว่ากรรมสิทธิ์ของบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของประชาชน แม้กระทั่งเขาต่อต้านการสะสมทรัพย์สินอย่างไม่มีข้อจำกัด ส่วนรูสโซ่ต่อต้านความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ เพราะจะทำให้ประชาชนมีความไม่เท่าเทียมกันในการเมือง ในงานเขียน Second Essay on Civil Government ล็อค เสนอว่า กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เป็นสิทธิธรรมชาติ (A Natural Right) เหตุผลที่สถาปนารัฐบาลขึ้น โดยเหตุผลสี่ประการคือ เพื่อปกป้องคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของประชาชน กลุ่มคนที่ครอบครองกรรมสิทธิ์เท่านั้นที่ควรจะควบคุมรัฐ รัฐไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

นอกเสียจากว่าจำเป็นจริงๆ และเพื่อบังคับให้เป็นไปตามเงื่อนไข แห่งสัญญาภายใต้กฎหมาย (McCoy, 1982 : 112)

ในบทความเกี่ยวกับรัฐบาลพลเรือน (Treatise of Civil Government) ล็อคชี้ว่าการเข้ามารวมกันในเครือจักรภพ (Commonwealth) เข้ามาอยู่รวมกันภายใต้รัฐบาล ก็เพื่อความคงอยู่ของทรัพย์สินของเขาทั้งหลายนั่นเอง ส่วนแนวคิดของอดัม สมิท เห็นว่าความจำเป็นของการมีรัฐบาลพลเรือนเติบโตไปพร้อมกับการได้มาของทรัพย์สินที่มีค่า (Parenti, 1988 : 8)

ปรีดี พนมยงค์ ได้ให้ข้อสรุปของความจำเป็นที่ต้องยอมให้เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของตนเอง ดังนี้ รัฐบาลถือว่าเอกชนควรมีเสรีภาพในการประกอบเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐไม่ควรเข้าแทรกแซง ลัทธินี้แยกออกเป็นสาขาต่างๆ มากมาย เช่นลัทธิพิชโกราต ลัทธิพิโซโกราต ลัทธิของอดัมสมิท มาลธัส ริคาโด สจวตมิล จ.บ. เซบาสลืออาต สรุปรวมตามลัทธิต่างๆ มีแนวคิดร่วมกัน คือ ประการที่หนึ่ง กฎธรรมชาติในทางเศรษฐกิจ กฎและความเป็นไปตามธรรมชาติในทางเศรษฐกิจ ย่อมมียอมเป็นขึ้น รัฐจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎ หรือความเป็นไปนั้นไม่ได้ ดังนั้นการแทรกแซงของรัฐในทางเศรษฐกิจจึงไม่ได้ผลดี ประการที่สอง อำนาจแห่งประโยชน์ส่วนตนของเอกชน มนุษย์ยอมนี้ถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของคนทั่วไป ประโยชน์ส่วนตนของเอกชนจึงมีอำนาจอย่างมากที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำการกิจการในทางเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มพูนความสุขของตนซึ่งรัฐบาลได้ประโยชน์เพราะการนี้โดยอ้อม ดังนั้นจึงควรปล่อยให้เอกชนประกอบกิจการตามเสรี ประการที่สาม การเข้าแทรกแซงของรัฐ รัฐไม่ควรเข้าแทรกแซงในทางเศรษฐกิจเพราะที่เอกชนอาจทำได้ดีกว่าดังกล่าวแล้ว แต่บางสาขาของลัทธินี้ยอมให้รัฐเข้าแทรกแซงได้ในบางกรณี เนื่องจากเหตุทั้งสามประการนี้จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องยอมให้เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นตามที่เป็นอย่างมาแล้ว เพราะจะเป็นเครื่องจูงใจให้เอกชนมุ่งหาประโยชน์ส่วนตนและประเทศยอมได้ประโยชน์จากการนั้นโดยทางอ้อม การยกเลิกกรรมสิทธิ์ของเอกชนโดยเอาทรัพย์สินมาอยู่ในกรรมสิทธิ์รวมของรัฐนั้นจะทำให้บุคคลทอดถอนใจในการประกอบเศรษฐกิจ (ปรีดี พนมยงค์, หน้า 166-167)

จากแนวคิดของ ฮอบส์ ล็อก และรูสโซ เกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลในระบบเสรีนิยม คือการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน และส่งเสริมการมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน เพราะการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน แม้จะเป็นสิ่งที่ไม่ดีในแง่คิดของ แมนเดวิลล์ แต่ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ประเทศมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามต้องไม่ให้มีการเอารัดเอาเปรียบกัน ขณะเดียวกันความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจทำให้รัฐบาลได้รับภาษี และสามารถนำภาษีมาลดช่องว่างความแตกต่างทางเศรษฐกิจของเอกชนได้ อย่างไรก็ตามการปล่อยให้ระบบเสรีนิยมพัฒนาไปโดยไม่มีการเหนี่ยวรั้ง โดยธรรมชาติแล้วผู้ประกอบการจะเป็นผู้ที่แสวงหากำไรสูงสุดอาจจ้างคนงานด้วยค่าจ้างที่ต่ำสุด นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาทำการผลิต ทำให้ผู้ประกอบการที่มีทุนน้อย ส่วนหนึ่งต้องล้มเลิกกิจการ คนงานถูกเลิกจ้าง เกิดการว่างงาน ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจจะกระจุกตัวอยู่ที่คนกลุ่มน้อยในสังคม ท้ายที่สุดสังคมจะขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และทางการเมือง

การมีรัฐบาลก็เพื่อเสริมความเข้มแข็ง รักษาไว้ซึ่งระเบียบเศรษฐกิจ รัฐต้องจัดหาให้มีพื้นฐานทางกฎหมายเพื่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และบังคับใช้สัญญาทางกฎหมายในการจัดการ แก้ปัญหาความขัดแย้งและขัดขวางความพยายามที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงในพื้นฐานกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินของระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมประชาธิปไตย ท้ายที่สุดนี้ขอยกคำกล่าวของ Bjork ที่ว่า “Men are bound to a particular regime by self-interest and will not support a system which allocates less to them than they feel they could obtain from an alternative. This is the effective social and political (as opposed to economic) constraint on the distribution of claims to property which confronts the rules of all societies including capitalist ones” (Bjork, 1970 : 73)

เอกสารอ้างอิง

- ปรีดี พนมยงค์ (2526). **ประชุมกฎหมายมหาชนและเอกชน**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- Bellamy, R., (1993), “**Liberalism**” **Contemporary Political Ideologies**, edited by Roger Eatwell and Anthony Wright, Boulder: Westview Press.
- Bhatia, H. L., (1978), **History of Economic Thought** 4th edition, Delhi: Vikas Publishing.
- Bjork, Gordon C. (1970). **Private Enterprise and Public Interest**. New Delhi ; Prentic – Hall, 1970
- Buchholz, G.T., (1989), **New Ideas From Dead Economists: An Introduction to Modern Economic Thought**, New York: Penguin Books.
- Hunt E. K., and Howard J. Sherman, (1978), **Economics: An Introduction to Traditional and Radical Views**, 3rd edition. New York: Harper & Row.
- Kelly, P, Consultant Editor. (2013). **The politic Book**, London: Dorling Kindersley Limited.
- McConnell W, John. (1943), **The Basic Teaching of the Great Economists**, New York: The New Home library.
- McCoy Adlen, Charles, (1982), **Contemporary I.S.M.S. A Political Economy Perspective**, New York: Franklin Watt.
- Morgenson, Grulchen (Editor). (2009). **The capitalist’s Bible**, New York: Harper Collins.
- Parenti, Michael, (1988), **Democracy For The Few**, 5th edition, New York: St. Martin’s Press.
- Rima Hahne, Ingrid., (1986), **Development of Economic Analysis**, Homewood Illinois: Irwin, 4th edition.
- William, Baumol J., and Blinder Alan S., (2007), **Economics** 10th edition, Mason, Chio: Thomson, South-Western.